

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра юридичних дисциплін

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Податкове право»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
262 Правоохоронна діяльність
(правоохоронна діяльність)

за темою – «Правове регулювання спеціальних податкових режимів»

м. Суми
2023 рік

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС (з юридичних дисциплін)
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри (юридичних дисциплін) (протокол від 29.08.2023 № 1)

Розробники:

1. Завідувач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії ХНУВС, доктор юридичних наук, доцент Панасюк О.В.;
2. Доцент кафедри юридичних дисциплін Сумської філії ХНУВС, кандидат юридичних наук Пономарьова Я.О.;
3. Викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії ХНУВС Новик М.Ю.

Рецензент:

1. Заступник директора Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент Ващенко С.С.

План

1. Види спеціальних податкових режимів в Україні.
2. Загальні засади спрощеної системи оподаткування обліку та звітності.
3. Правовий механізм стягнення податків та зборів за спрощеною системою оподаткування, обліку та звітності.

1. Види спеціальних податкових режимів в Україні

На сьогоднішній день питання спеціальних податкових режимів закріплених у чинному Податковому кодексі України залишається у невизначеному стані, так як останні зміни внесені до даного кодифікованого акту звузили їх перелік до єдиного податкового платежу у вигляді спрощеної системи оподаткування обліку і звітності, яка включила в себе і попередньо існуючий фіксований сільськогосподарський податок.

Проте такий стан справ не відображає реально існуючої системи спеціальних податкових режимів, так як вони відповідно до їх законодавчого визначення мають включати в себе систему заходів, що визначає особливий порядок оподаткування окремих категорій господарюючих суб'єктів та можуть передбачати особливий порядок визначення елементів податку та збору, звільнення від сплати окремих податків та зборів.

Одним з найбільш мобільних елементів податкового механізму є податкове регулювання, основою якого є система економічних засобів оперативного втручання у хід виконання податкових зобов'язань. Податкове регулювання це заходи впливу на економіку та соціальні процеси через зміну податків, податкових ставок, податкових пільг, зниження чи підвищення загального рівня оподаткування тощо.

Соціально – економічна сутність і мета податкового регулювання обумовлені регулюючою функцією системи оподаткування. Відповідно цей процес є об'єктивно необхідним, і його результат залежить від адекватності

методів, які використовуються та стану реальної економіки держави.

Відповідно до статті 11 ПКУ:

Спеціальні податкові режими встановлюються та застосовуються у випадках і порядку, визначених виключно ПКУ.

Спеціальний податковий режим - система заходів, що визначає особливий порядок оподаткування окремих категорій господарюючих суб'єктів.

Спеціальний податковий режим може передбачати особливий порядок визначення елементів податку та збору, звільнення від сплати окремих податків та зборів.

Не визнаються спеціальними режимами податкові режими, не визначені такими ПКУ.

Системні, комплексні та локальні.

До інструментів системного характеру відносяться засоби податкового регулювання, вбудовані у систему оподаткування, а саме: загальний рівень оподаткування, структура діючої у країні системи оподаткування і альтернативні системи оподаткування.

Комплексний характер мають інструменти податкового регулювання, які одночасно стосуються декількох основних податків і зборів, що створює спеціальний режим оподаткування для певних груп платників. До них відносяться: спеціальні податкові режими, що вводяться за територіальною і галузевою ознакою.

Локальні інструменти податкового регулювання пов'язані з реалізацією регуляторного потенціалу кожного окремого податку або збору, що визначається вибраним сполученням елементів податку й відповідним порядком обчислення податкових зобов'язань. Ця група засобів податкового регулювання включає у себе наступні інструменти: інструменти, пов'язані з об'єктом оподаткування, визначення складу платників податків і принципи встановлення та розмір ставки податку.

Спеціальні податкові режими у викладі Латипової Д. В.,- це вид пільг, що включає режими, які встановлюються для окремих груп податкоплатників, передбачають особливий пільговий режим оподаткування і включають у себе:

1. Спрощену систему оподаткування суб'єктів малого підприємництва.
2. Систему оподаткування у закритих адміністративно – територіальних утвореннях.
3. Систему оподаткування при виконанні договорів концесії і угод про розподіл продукції.
4. Систему оподаткування для сільгоспвиробників.
5. Систему оподаткування у вигляді єдиного податку для окремих видів діяльності.

В інших джерелах вказується, що класифікація податкових пільг за обсягом охоплення платників включає у себе пільги щодо підтримки окремих підприємств та галузей економіки і пільги щодо підтримки окремих територій та економічних зон.

Розглянемо функціонування такого інструменту податкового регулювання як спеціальні податкові режими у вітчизняній практиці оподаткування.

До спеціальних податкових режимів в Україні відносяться альтернативні системи оподаткування, та, зокрема: фіксований сільськогосподарський податок з юридичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, спрощена система оподаткування, обліку й звітності, а також фіксований податок з фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності.

Перша із цих систем носить галузеву спрямованість і є інструментом державної підтримки сільгосптоваровиробників.

Друга й третя - спрямовані на стимулювання розвитку малого підприємництва й рішення на цій основі комплексу соціальних і економічних проблем.

Системний характер цих інструментів податкового регулювання проявляється в тому,

що у випадку їх застосування принципово змінюється структура податкових платежів платників і об'єкти оподаткування. Альтернативні системи оподаткування, крім сприяння детінізації економіки, одночасно вирішують дві проблеми, які є надзвичайно актуальними для сучасного етапу розвитку економіки України.

Перша з них пов'язана з необхідністю реалізації регулюючої функції оподаткування, зокрема стимулювання росту обсягів діяльності й ефективного використання наявних ресурсів. Друга - це дерегулювання підприємницької діяльності, що істотно знижує витрати держави на адміністрування податків і зборів і витрати платників на підготовку податкової звітності, а також зменшує ризик виникнення помилок і застосування штрафних санкцій. Цей аспект, разом зі зниженням податкового навантаження, у багатьох випадках є вирішальним для платника при прийнятті рішення про перехід на ту або іншу альтернативну систему.

Тому застосування альтернативних систем оподаткування, як на сьогоднішньому етапі розвитку української економіки, так і в майбутньому є одним з найбільш ефективних засобів реалізації регулюючої функції податків.

Альтернативні системи оподаткування, як і будь-яке економічне явище, не є однозначно позитивними як з погляду інтересів держави, так і з погляду інтересів суб'єктів малого підприємництва. У порівнянні зі звичайною системою оподаткування, вони мають як певні переваги, так і деякі недоліки, які необхідно враховувати при законодавчому їх коригуванні й при прийнятті платником рішення щодо їхнього застосування.

До основних переваг альтернативних систем оподаткування (які, власне, і викликали їх появу), з погляду загальнодержавних інтересів, відносяться:

- структурні зміни у валовому національному продукті на користь збільшення питомої ваги малого бізнесу за рахунок стимулювання розвитку діючих і створення нових суб'єктів підприємницької діяльності;

- розвиток конкурентного середовища й демонополізація економіки;
- збільшення податкових платежів за рахунок розширення кола платників і бази оподаткування (ліквідація пільг по тим податковим платежам, які замінюються альтернативним податком);
- вивільнення значної частини господарських операцій з тіньового сектора економіки за рахунок зниження податкового навантаження й спрощення процедурних питань при застосуванні альтернативних систем;
- зменшення обсягів заборгованості платників перед бюджетами й державними цільовими фондами;
- спрощення адміністрування податків і зменшення відповідних витрат контролюючих органів внаслідок скорочення переліку податків і зборів (обов'язкових платежів), що сплачуються суб'єктами малого підприємництва, і зменшення кількості перевірок за окремими напрямками оподаткування;
- зменшення обсягу бартерних операцій (для спрощеної системи оподаткування, обліку й звітності юридичних осіб - суб'єктів малого підприємництва), що сприяє оздоровленню фінансового клімату в країні;
- поліпшення соціальної ситуації за рахунок забезпечення додаткових робочих місць і розвитку самозайнятості;
- сприяння формуванню середнього класу, що спрямовано на зниження гостроти проблеми стратифікації суспільства за рівнем доходів.

Зворотнім боком цих системних інструментів податкового регулювання є недоліки, які мають альтернативні системи оподаткування з позицій інтересів держави:

- певне зниження можливостей і ефективності податкового регулювання економіки за рахунок зменшення кількості податків а, відповідно, і об'єктів оподаткування;
- ризик недоодержання податкових надходжень до бюджету при погіршенні загальноекономічної кон'юнктури у зв'язку зі зміною структури податкових платежів.

Основний акцент при спрощеній системі оподаткування переноситься на виторг від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за рахунок відмови від основних прямих (податку на прибуток підприємств і податку з доходів фізичних осіб), частини непрямих (ПДВ) і майнових (плата за землю) податків;

- зменшення надходжень із такого “звичайного” джерела формування дохідної частини бюджету, як штрафні санкції, внаслідок зменшення кількості перевірок і кількості податків, які сплачуються при звичайній системі оподаткування. З погляду платника податку, до переваг альтернативних систем оподаткування можуть бути віднесені: можливість самостійного й свідомого вибору однієї з альтернативних систем оподаткування, що збільшує ступінь їх свободи у виборі стратегії розвитку й у прийнятті господарських рішень; зменшення податкового навантаження; скорочення форм податкової звітності й спрощення податкового обліку, що сприяє зниженню непродуктивних витрат;

зменшення ймовірності порушень податкового законодавства й застосування фінансових санкцій.

До негативних факторів, які можуть утримувати суб'єктів підприємницької діяльності від застосування альтернативних систем потрібно віднести такі, як: наявність численних внутрішніх суперечностей нормативно-правової бази альтернативних систем і її неузгодженість з іншими законодавчими актами в сфері оподаткування (що призводить до наявності різних трактувань тих самих норм); нечіткість визначення сфери застосування альтернативних систем оподаткування; можливість (при наявності певних умов) збільшення податкових платежів, у порівнянні зі звичайною системою оподаткування; тимчасовий характер альтернативних систем, що не дозволяє реалізувати довгострокову стратегію підприємницької діяльності;

відсутність законодавчого врегулювання деяких істотних аспектів застосування альтернативних систем, зокрема специфіки оподаткування в перехідних періодах.

Стимулюючий характер фіксованого сільськогосподарського податку виявляється в його специфічних рисах, які обумовлюють принципові відмінності від звичайної системи оподаткування.

1. Порядок сплати податку враховує сезонність сільськогосподарського виробництва, що, безумовно, є принциповим для даної категорії платників. Основне податкове навантаження при сплаті податку в грошовій формі доводиться на другу половину року .

2. Об'єкт і база оподаткування не пов'язані з кінцевими показниками виробничого господарської діяльності сільгосптоваровиробників. Розмір виручки від реалізації сільгосппродукції й доходи від інших видів діяльності, а також розмір одержуваного прибутку не впливають на податкові зобов'язання платника. Саме цей момент забезпечує ефективне стимулювання розвитку сільгосптоваровиробників і поліпшення їхніх фінансових результатів

за рахунок раціонального використання сільськогосподарських земель. На суму податкових зобов'язань впливають тільки два фактори: площа земельних ділянок і грошова оцінка одиниці площі. І перший, і другий з них у більшості випадків залишаються незмінними протягом тривалого періоду, що створює стабільні умови господарювання й виправдовує назву цієї альтернативної системи оподаткування.

3. На відміну від всіх інших альтернативних систем оподаткування фіксований сільгоспподаток не обмежує платників у здійсненні будь-яких дозволених законодавством видів підприємницької діяльності. Єдиною вимогою є те, що питома вага виторгу від реалізації власної сільгосппродукції й продуктів її переробки у валовому доході платника повинна перевищувати 75%, а які доходи будуть формувати іншу частину валового доходу -

визначається самим платником.

4. Істотно скорочується число податків, які підлягають сплаті. Фіксований податок сплачується в рахунок 11 загальнодержавних і одного місцевого податків і зборів. Позитивним наслідком цього є відповідне

скорочення податкової звітності й концентрація строків погашення податкових зобов'язань, що дозволяє більш ефективно використовувати наявні оборотні кошти. Крім того, значно зменшується ймовірність помилок при складанні звітності, а відповідно, ймовірність застосування податкових санкцій і адміністративних штрафів.

5. Відсутність обмежень щодо обсягів діяльності, які встановлені для інших альтернативних систем оподаткування, обумовлює стимулювання розвитку всіх сільгосптоваровиробників, які підпадають під визначення платників фіксованого сільськогосподарського податку незалежно від того, чи відносяться вони до малих, середніх, або великих суб'єктів господарювання.

6. Застосування фіксованого сільськогосподарського податку практично знімає

проблему необхідності ведення окремого податкового обліку. Сума податку може бути обчислена прямим множенням площі сільськогосподарських угідь на відповідну податкову ставку, що значно спрощує процедуру складання розрахунку. А визначення кількісного критерію платника податків базується на даних бухгалтерського обліку.

Таким чином, застосування фіксованого сільськогосподарського податку є досить привабливим, і насамперед, для рентабельних господарств, які ефективно використовують наявні сільськогосподарські угіддя.

До спеціальних режимів оподаткування для певних груп платників можна віднести:

1. Спеціальні податкові режими, що вводяться за територіальною ознакою, – спеціальні (вільні) економічні зони й території пріоритетного розвитку. Як правило, застосування інструментів такого роду пов'язане з необхідністю прискореного розвитку депресивних регіонів шляхом економічного стимулювання залучення інвестицій і створення робочих місць.

До цієї підгрупи також можуть бути віднесені технопарки, основною метою створення яких є прискорення інноваційних процесів.

Усього у світовому економічному просторі існує понад 25 різновидів і функціонує близько 2000 вільних економічних зон. Перше місце за кількістю вільних економічних зон серед європейських країн посідає Ірландія – в цій країні функціонує майже 60 локальних СЕЗ. Центр ООН з транснаціональних корпорацій (UNCTC) в 1990 р. вважав економічний і кількісний ріст СЕЗ однією з найбільш важливих тенденцій останніх десятиліть.

Відмінними рисами спеціальних режимів оподаткування як комплексних механізмів податкового регулювання є такі:

- у рамках кожного спеціального режиму застосовується комплекс взаємозалежних податкових пільг, які відносяться до різних податків і зборів (у більшості випадків - ПДВ, податок на прибуток, мито й плата за землю) і застосовуються одночасно;
- спеціальні податкові режими вводяться на певний встановлений законодавчим актом період;
- спеціальні режими спрямовані на стимулювання розвитку регіонів або областей за допомогою створення відповідних умов для інтенсифікації інвестиційної й інноваційної (переважно в рамках технопарків) діяльності. Інші цілі податкового стимулювання (наприклад, заохочення виробництва окремих видів товарів, створення сприятливих умов для окремих соціальних груп платників та ін.), які вирішуються шляхом застосування податкових пільг, спеціальним податковим режимам не властиві;
- для кожного спеціального податкового режиму встановлюються пріоритетні види й спеціальні умови здійснення підприємницької діяльності (наприклад, обмежується мінімальний обсяг інвестицій), що й визначає коло платників;
- для засобів податкового регулювання цієї групи характерним є об'єднання податкових пільг з іншими заходами неподаткового регулювання підприємницької діяльності.

2. Загальні засади спрощеної системи оподаткування обліку та звітності.

В сучасних умовах господарювання спрощена система оподаткування, обліку та звітності є основним інструментом підтримки малого бізнесу в Україні. За роки існування в Україні спрощена система оподаткування продемонструвала свою важливість не лише як фіскальний інструмент, а також як засіб збереження соціальної стабільності і стимул розвитку підприємництва.

Діюча на сьогодні податкова система внаслідок нестабільності законодавства перешкоджає зусиллям суб'єктів підприємництва у розвитку виробництва і підвищенні ефективності їх діяльності.

Важливим здобутком вітчизняної податкової політики, саме з точки зору виконання нею стимулюючої функції, стало запровадження спрощених режимів оподаткування.

Метою запровадження спрощених режимів оподаткування було зниження податкового навантаження, спрощення механізму адміністрування та сплати податків, спроба подолання тіньової економіки, створення нових робочих місць, що дало змогу багатьом українцям відчувати перспективу економічної незалежності і досягти певного рівня самозабезпечення.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності – це особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів на сплату єдиного податку з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності (п. 2 ст. 291 Податкового кодексу України, далі – ПКУ).

Спрощена система оподаткування може бути обрана юридичною особою чи фізичною особою – підприємцем, якщо така особа відповідає вимогам, визначених главою 1 розділу XIV ПКУ.

Єдиний податок – це місцевий податок, який сплачується фізичними особами – підприємцями та юридичними особами, які перебувають на

спрощеній системі оподаткування. Цей податок передбачає спрощений облік доходів і витрат, а також заміщає собою сплату і розрахунок певної кількості обов'язкових податків і зборів, які сплачуються в Україні (п. 297.1 ПКУ), зокрема:

- податок на прибуток підприємств;
- податок на доходи фізичних осіб у частині доходів (об'єкта оподаткування), отриманих у результаті господарської діяльності платника єдиного податку першої-третьої груп (фізичної особи);
- податок на додану вартість (ПДВ) з операцій із постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України (крім платників третьої групи за ставкою 3%, а також платників четвертої групи);
- податок на майно в частині земельного податку (крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються платниками першої-третьої груп у господарській діяльності та платниками єдиного податку четвертої групи для ведення сільськогосподарського товаровиробництва);
- рентної плати за спеціальне використання води платниками єдиного податку четвертої групи.

Водночас платники єдиного податку, так звані «єдинники», на загальних підставах є платниками таких податків, платежів та зборів, як екологічний податок, рентна плата (у частині плати за спеціальне використання води, плати за користування надрами, спеціальне використання лісових ресурсів, користування радіочастотним ресурсом України).

На сьогодні в Україні існують чотири групи платників єдиного податку, визначені Податковим кодексом України.

Таблиця 1. – Групи платників єдиного податку, критерії їх класифікації [3]

Групи платників єдиного податку	Річний ліміт доходу	Використання праці найманих осіб	Вид діяльності	Ставка єдиного податку та податкова база
Перша група: виключно фізичні особи – підприємці	До 300,0 тис. грн	Не використовується	Роздрібний продаж товарів на ринках та/або надання побутових послуг виключно населенню	До 10% від прожиткового мінімуму для працездатних осіб
Друга група: виключно фізичні особи – підприємці	До 1,5 млн. грн.	Не більше 10 осіб	Надання послуг, у т.ч. побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів,	До 20% мінімальної зарплати

Кожен із зазначених режимів має свої особливості, спрямовані на відповідну категорію суб'єктів оподаткування. Суб'єкти господарювання можуть добровільно обирати спосіб оподаткування: за загальною або за спрощеною системами, а також групу платників єдиного податку за умови відповідності визначеним критеріям. Перш за все, ці режими спрямовані на дерегулювання системи податкового обліку та звітності, яка на сьогодні є вкрай обтяжливою для суб'єктів підприємницької діяльності. Слід також зазначити, що жоден з режимів не надає пільг за обсягами податкових вилучень, а спрямований на створення прозорих та простих процедур стягнення податків, зменшення надмірного податкового адміністрування.

Використання спеціальних режимів оподаткування забезпечує динамічне створення робочих місць, швидке реагування на зміни ринку праці та поглинання надлишків робочої сили. Підтвердженням зазначеного є те, що з кожним роком спостерігається тенденція зростання основних показників діяльності суб'єктів спрощеної системи оподаткування. Сьогодні понад 40 % від загальної кількості суб'єктів малого підприємництва обрали спрощену систему. Зокрема на Вінниччині кількість платників єдиного податку станом

на 01.11.2017 року перевищила 48,6 тисячі. З них понад 42,3 тисяч фізичних та більш ніж 6,3 тисячі юридичних осіб.

Практичний досвід застосування цієї системи дає достатньо підстав говорити про позитивний вплив цього режиму оподаткування на сектор малого бізнесу, що дозволяє максимально спростити облік і контроль за діяльністю суб'єктів підприємництва і забезпечує стабільні надходження в бюджет. Слід відзначити, що спрощена система оподаткування у вигляді сплати єдиного податку існує в багатьох країнах, а саме: в Росії, Італії, Франції, Словаччині, країнах СНД тощо.

У Франції спрощені режими оподаткування застосовуються протягом багатьох десятиріч; вони стали „базовою моделлю” для інших європейських країн. В свою чергу, Україна знаходиться в процесі становлення національної податкової системи формування спрощених режимів оподаткування. За час існування спрощеної системи оподаткування в Україні відбулися суттєві зміни як у законодавстві, так і в економіці. Прийняття низки законів України, норми яких вносять суттєві зміни в порядок сплати суб'єктами господарювання, що застосовують спрощену систему оподаткування страхових внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, призвели до законодавчої колізії в частині порядку їх нарахування та сплати, оскільки сплата страхових внесків у складі єдиного податку не дозволяє здійснити їх персоніфікацію (через різні бази для нарахування внесків) та відповідно зарахувати страховий стаж найманим працівникам.

Перебування представників малого та середнього бізнесу на спрощеній системі оподаткування, обліку та звітності має низку переваг, однак поряд із цим присутні й певні недоліки. Одним із «слабких місць» спрощеної системи є чутливість платників першої та другої груп до нововведень щодо зміни податкової бази, наприклад зміни розміру мінімальної зарплати.

Таким чином, на сучасному етапі розвитку національної економіки застосування спрощеної системи оподаткування, без сумніву, є необхідним та дієвим інструментом розвитку підприємницької діяльності, малого бізнесу

зокрема. Крім того, єдиний податок у практичній реалізації цієї системи є важливим джерелом формування місцевих бюджетів.

Існуючий сегмент малого підприємництва в Україні свідчить про необхідність стимулювання його розвитку з боку держави, а отже, і удосконалення спрощеної системи оподаткування. Оскільки потужний сектор малого бізнесу є саморегулюючим механізмом, що найкращим чином здатний усувати кризові явища в економіці, то малий бізнес потребує встановлення чіткого законодавчого регламентування умов здійснення підприємницької діяльності та стабільності.

3. Правовий механізм стягнення податків та зборів за спрощеною системою оподаткування

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності - особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених п. 297.1 Податкового Кодексу України (далі — ПКУ), на сплату єдиного податку та з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності.

Юридична особа чи фізична особа - підприємець може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає вимогам, встановленим цією главою, та реєструється платником єдиного податку в порядку, визначеному главою 1 ПКУ (п.п. 291.3 ПКУ).

Порядок обрання або переходу на спрощену систему оподаткування, або відмови від спрощеної системи оподаткування визначено ст.298 ПКУ.

Порядок реєстрації та анулювання реєстрації платників єдиного податку визначено ст. 299 ПКУ.

Види діяльності, які не дають права суб'єктам господарювання (фізичним особам – підприємцям) бути платниками єдиного податку визначено п.п. 291.5. ПКУ.

Порядок визначення доходів та їх склад для платників єдиного податку першої – третьої груп визначено ст. 292 ПКУ.

Зокрема, для фізичної особи - підприємця - дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній пунктом 292.3 цієї статті.

Ставки єдиного податку для платників першої групи встановлюються у відсотках (фіксовані ставки) до розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня податкового (звітного) року (далі у цій главі - прожитковий мінімум), другої групи - у відсотках (фіксовані ставки) до розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року (далі у цій главі - мінімальна заробітна плата), третьої групи - у відсотках до доходу (відсоткові ставки) (п.п.293.1 ПКУ).

В окремих випадках, відповідно до п. 293.4 ПКУ ставка єдиного податку встановлюється для платників єдиного податку першої - третьої групи (фізичні особи - підприємці) у розмірі 15 відсотків.

Особливості застосування ставок єдиного податку визначено у п. 293.8 ПКУ. Фізичні особи – підприємці, які надають посередницькі послуги з купівлі, продажу, оренди та оцінювання нерухомого майна (група 70.31 КВЕД ДК 009:2010), належать виключно до 3 групи платників єдиного податку, якщо відповідають вимогам, встановленим для такої групи (п.291.4 Податкового кодексу України).

Фізичні особи – підприємці, які здійснюють діяльність з виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення та напівдорогоцінного каміння, можуть обирати лише 3 групу зі сплатою єдиного податку за ставкою 5 % (п.293.3 Податкового кодексу України).

показники	група
-----------	-------

	1 група	2 група	3 група		4 група
суб'єкти господарювання	фізичні особи - підприємці	фізичні особи - підприємці	фізичні особи - підприємці	юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми	сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків.
максимальна кількість найманих осіб	без найманих осіб	10 осіб (при розрахунку загальної кількості найманих не враховуються мобілізовані працівники)	не обмежено		не обмежено
обсяг річного доходу	не більше 300 000 грн	не більше 1 500 000 грн	не перевищує 5 000 000 грн.	не перевищує 5 000 000 грн.	не обмежено

ставка податку	до 10 % ПМ** на місяць	до 20 % МЗП* на місяць	3 % дох оду для платн иків ПДВ	5 % дох оду для неплат ників ПДВ	3 % доходу – у разі сплати податк у на додану вартіст ь	5 % доход у – у разі вклю чення подат ку на додан у варті сть до склад у єдино го подат ку	1 гектара (у % бази оподаткуван ня): - для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також сільськогосподарс ьких угідь, що перебувають в умовах закритого грунту) - 0,95; - для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, - 0,57; - для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) - 0,57; - для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та
додаткові ставки податку: 15 % до: • суми перевищення граничного обсягу доходу, визначеного у пп. 1–3 п. 291.4 ПКУ; • доходу, отриманого від провадження діяльності, не зазначеної у реєстрі платника єдиного податку, віднесеного до 1 або 2 групи; • доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж грошовий; • доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування; • до доходу, отриманого платниками 1 або 2 групи від провадження діяльності, яка не передбачена у пп. 1 або 2 п. 291.4 ПКУ, відповідно					Ставки єдиного податку для платників третьої групи з юридичних осіб встановлюються у подвійному розмірі ставок, визначених пунктом 293.3 ПКУ (6 % або 10 % відповідно): • до суми перевищення обсягу доходу, визначеного у пп. 3 п. 291.4 ПКУ; • до доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж зазначений у цій главі (грошовий); • до доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права		

		застосовувати спрощену систему оподаткування	на поліських територіях, - 0,19; - для земель водного фонду - 2,43; - для сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту, - 6,33.
застосування РРО	не застосовують, крім ФОП, які здійснюють продаж технічно-складних побутових товарів, що підлягають гарантійному ремонту	не застосовують, якщо обсяг доходу протягом календарного року не перевищує 1 000 000 грн., а у разі перевищення – застосування обов'язкове, крім ФОП, які здійснюють продаж технічно-складних побутових товарів, що підлягають гарантійному ремонту	порядку встановленому законодавством
строки подання звітності	протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року	протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу	щороку не пізніше 20 лютого
терміни сплати податку	авансовим внеском не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця	Протягом 10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) квартал	щоквартально протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного)

			кварталу, у таких розмірах: у I кварталі - 10 %; у II кварталі - 10 %; у III кварталі - 50 %; у IV кварталі - 30 %
--	--	--	--

***МЗП** - мінімальна заробітна плата, встановлена законом на 1 січня податкового (звітного) року.

****ПМ** - прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня податкового (звітного) року.